

SLOVENSKI POROČEVALEC

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENIJE

Ljubljana, torek, 28. februarja 1950

LETO XI, ŠT. 51 / POSAMEZNA ŠTEVILKA 2 DIN

Tudi naši kmetje se morajo vključiti v boj za izpolnitev plana

Izvajanje petletnega plana niso samo uspehi, katere vidimo in ki se iz dneva v dan večajo, temveč tudi težave, s katerimi se dnevno borimo. Doim se borbam v naši industriji za povečanje produktivnosti izvaja organizirano, kar ima za posledico vedno nove zmage naših delovnih kolektivov, privatni sektor v poljedelski proizvodnji vključujemo v izvedbo plana predvsem s prepričevanjem in vključevanjem privatnega sektorja v izvrševanje planskih nalog obdelave zemlje in izpolnjevanje planiranih obveznosti kmetijske proizvodnje.

Priznanja, spekulanti pa se niso dovolj razkrinkovali. Tak primer nebudnosti je bil odkrit tudi v krajevnem ljudskem odboru Dobrunje pri Ljubljani. Kmet Selan Jakob iz Sostre, ki ima 15,87 ha zemlje, bi moral oddati v letu 1949. krompirja 486 kg, 524 kg pšenice, 270 kg rži, 1600 l mleka, 1 pitanega prašiča in 192 kg žive teže živine, 100 kg prosa. Do sedaj razen enega mesnatga prašiča ni oddal ničesar, pa tudi ničesar ni bilo ukrenjenega proti njemu.

Nasprotno pa je treba dati priznanje Petercu Antonu iz iste vasi, ki živi skupno z ženo in sta oba stara nad 65 let. Ob enakih premoženjskih pogojih je prodal državi 2 pitanca, 1 mršavca, 340 kg žive teže živine, 1108 l mleka — vsega lansko leto ni mogel oddati, ker je med letom oddal eno kravo — dočim ga letos oddaja 7 l dnevnno, tudi ostale obveze v žitu ni samo dosegel, ampak celo presegel. Zaradi slabe evidence pri krajevnem ljudskem odboru pa je bilo v letu 1949. 14 kmetovalcev sploh izpuščenih pri obremenitvi. Vse te napake pa se ne bi dogajale ob kontrole ljudstva samega. Tudi ob teh primerih se spominimo besede maršala Tita: »Ljudstvo mora biti samo kontrolor, ne le navzgor, temveč tudi navzdol. Samo mora prisiliti k izpolnitvi obveznosti tiste, ki jih nečajo izpolniti po svoji volji.«

Mnogo lažje bi bilo našemu ljudstvu na deželi izpolnjevati svoje obveze, če bi se zavedalo, da vse, kar gradimo, gradimo v korist tudi njemu samemu. Za to pa je potrebno dosti pojasnjevanja. Težnja po politični in ekonomski neodvisnosti ter socialni pravičnosti je bilo tisto, za kar smo se borili v narodno osvobodilni borbi. V borbi za enakopravnost v sedanjem položaju prodajamo samo proizvode naših pridnih rok, da bi v zameno dobili potrebne stvari za naše delovno ljudstvo, ne prodajamo pa svoje neodvisnosti nikomur.

Zato je še bolj potrebna mobilizacija širokih slojev našega podočelja, da ne bodo kmetje pridelovali le količine, potrebne za našo prehrano, temveč, da bodo omogočili s svojimi pridelki kot so les, koruza, tudi izvoz te. Zavedati se moramo, da zapadni kapitalisti ne bodo gradili socializma v naši državi, ter da bomo dobili od njih potrebne surovine samo v zameno za naše proizvode.

Socialistično tekmovanje za večjo produktivnost se v poljedelstvu razvija od sedaj le v naših kmečkih obdelovalnih združenjih, potrebno pa ga je razvijati tudi na privatnem sektorju zlasti sedaj, v času pred volitvami. Naj ne bi bilo nobenega krajevnega ljudskega odbora, ki ne bi skupaj s masovnimi organizacijami organiziral tekmovanje ne samo za izpolnitev vseh obveznosti v zvezi s prodajo kmečkih pridelkov, temveč tudi tekmovanje za prostovoljno preseganje obveznosti. Na ta način se bodo ljudski odbori najbolje pripravili za naš pomembni dan volitev.

S tistimi, ki bi ostali gluhi za naše skupne potrebe in skupno prizadevanje, naj ljudstvo obračuna, kot zaslužijo izpodkopovalci naše samostojnosti.

Ljudska fronta Srbije ima 3,314.097 članov

Na III. kongresu Ljudske fronte Srbije, ki je bil večeraj zaključen, je sekretar glavnega odbora Nemanja Marković v svojem poročilu naglasil, da je tudi organizacijska okrepitev Ljudske fronte dokaz, da se moralna in politična enotnost naših delovnih ljudi dviga pri vseh naporih, ki jih imamo pri graditvi socializma, in kljub vsej protirevolucionarni propagandi. Ljudska fronta Srbije je imela konec leta 1947 nekaj nad 3 milijone članov, zdaj pa jih ima že 3.314.097 in je ta prirastek važen tudi zaradi tega, ker je bil že v vseh organizacijah izveden pregled članstva in so zdaj člani frontnih organizacij stari nad 18 let, torej volilni upravičenci, medtem ko je bila prej večina v frontnih organizacijah tudi mlajša mladina. Ljudska fronta Srbije je združila 94.7 odstotka volilnih upravičencev.

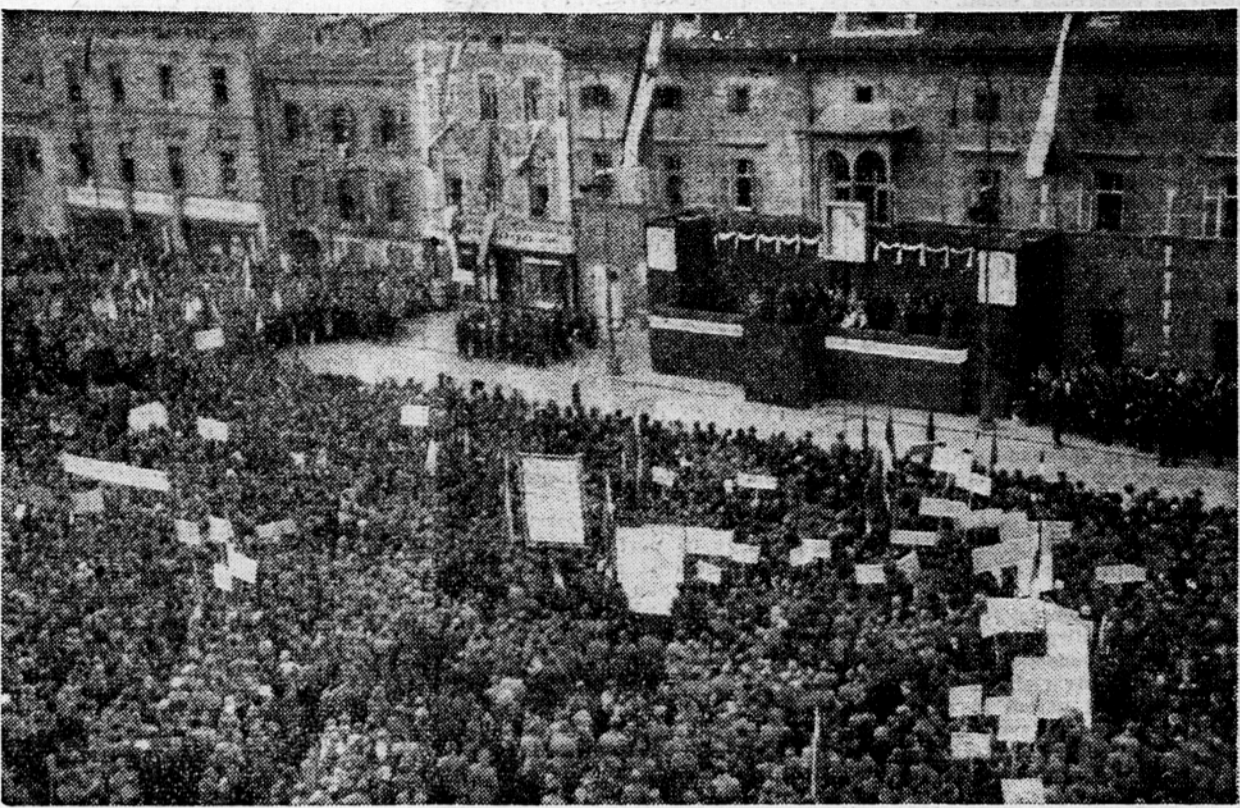
Pri vseh svojih organizacijskih okrepitvah in pri uspehih na vseh delovnih področjih pa so še tudi nekatere pomanjkljivosti. Ena od takih pomanjkljivosti, ki se pojavljajo tudi v drugih republikah, je v poročilu takole označena:

Nekateri odbori osnovnih organizacij so sestavljeni od ljudi, ki so preveč zaposleni. Večkrat se dogaja, da so eni in isti ljudje v odboru Fronte in v krajevnem ljudskem odboru. Na ta način med delom in nalogami Fronte in ljudskih odborov ni prave meje in pri raznih sestankih ljudstvo niti ne ve, kdo jih je sklical — ali Fronta ali pa ljudski odbor. Na ta način Fronta ne more analizirati dela ljudskega odbora in odbori Fronte se omalovažujejo.

Po zaključku kongresa je imel novi glavni odbor svoj prvi plenarni sestanek, na katerem je bil izvoljen izvršni odbor Ljudske fronte Srbije s tov. Petrom Stamboličem na čelu.

Pred rokom bodo izpolnili plan

Velik delovni polet je zajel tudi tovarno športnih čevljev v Zireh. Tu prednjači mladinska proizvodna brigada Leopolda Kavčiča, ki se je zavezala, da bo svoj letni plan izpolnila že do konca meseca maja. Za njo ne bo zaostajala brigada Mileja Novaka, ki je sprejela isto obveznost. V isti tovarni so trije delavci obljubili, da bodo do konca junija izpolnili svoje letne plane, nekateri drugi pa so se zavezali, da bodo do volitev dnevno zsegali normo za 40%.

POGLED NA VELIKO NEDELJSKO PREDVOLIVNO ZBOROVANJE V MARIBORU

VSELEJ SMO ODKRITO IN JASNO GOVORILI, KAJ SMO IN KAJ HOČEMO

Na veličastnem zborovanju v Mariboru je govoril, kot smo že poročali, nosilec liste za Svet narodov, podpredsednik zvezne vlade tov. Edvard Kardelj, ki je nešteto krat pretrgan od navdušenih zborovalcev, razvil veliko sliko položaja in časa, v katerem živimo, ter naloge, ki jih postavlja pred nas vse.

Takoj s prvimi besedami je tovariš Kardelj naglasil, da ne misli s praznimi objubami agitirati za listo Osvobodilne fronte. Tak način agitacije je bil Partiji in Fronti vselej tuj. Naše partijsko in državno vodstvo je vselej odkrito in pošteno povedalo položaj ljudem resnico in dejanski položaj, naj je bil dober ali slab. Velike naloge, ki smo si jih postavili, lahko uresničimo le s to jasno zavestjo. Enotni pa so ljudje samo tedaj, kadar poznajo svo resnico.

Za velike stvari je tudi bitka težka

Naše volitve — je nato nadaljeval tovariš Kardelj — bodo vsaj na prvi pogled v zelo neprimernem času. Prvi delovni ljudje trdo delajo, ob pomanjkljivi prehrani in ob pomanjkljivi maršakaterih potrebščin. Toda prav zaradi tega je prav, da bodo volitve sedaj. Ponosni smo, da smo del visoko zavednega ljudstva, ki ga trenutne težave ne vržejo s tira. Naj svet, se posebej pa sovražniki naše socialistične graditve vidijo nezlomljivo voljo jugoslovanskih narodov. Velikih nalog smo se lotili! Kjer pa gre za velike stvari, je bitka težka. Toda dobili bomo tudi to bitko, ker jo bide združeno delovno ljudstvo za sebe, za svoje srečnejše življenje!

Kaj hočemo doseči s to bitko, je nato vprašal tov. Edvard Kardelj. Zgraditi hočemo socializem, kar pomeni predvsem popolno uničenje ostankov izkoriščanja človeka po človeku, dalje pa bistveno spremembo odnosa med mestom in vasjo. Danes je na vasi še precej spekulativ, ne samo velikih, ampak tudi srednjih in malih, ki mislijo, da je njihov gospodarski napredek v tem, da čim bolj podražijo svoje pridelke in da čim manj oddajo državi.

S tem pa ne škodujejo samo skupnosti, — varajo tudi sebe! Velik del naših težav je posledica teh spekulacij. Če bi država razpolagala z večjimi množčinami kmetijskih pridelkov, bi nam to olajšalo notranjo preskrbo, pa tudi izvoz. Povečan izvoz pa pomeni povečan uvoz mnogih stvari, ki jih kmet nujno potrebuje. Tako spekulanti ne škodujejo samo delavcem in delovnim ljudem po mestih, ampak tudi kmečkemu ljudstvu.

Z okrepitevijo in razvijanjem obdelovalnega združništva bo storjen konec tudi tem spekulacijam. Nikogar ne silimo v zadrage, toda prepričani smo, je poudaril tov. Kardelj, da se bo sleherni pošten delovni kmet kmalu sam prepričal, da je to edina pravilna pot k napredku kmetijstva. To je pa tudi edina pravilna pot k cilju, da dosežemo v tovarnah in na poljih tolikšno obilje proizvodov, da se bodo naši delovni ljudje mesta in vasi znebili zadnjih težav in skrbi. Ta cilj lahko z izpolnitvijo petletnega načrta v glavnem dosežemo.

Socializem pa pomeni tudi polno socialno zavarovanost delovnih ljudi mesta in vasi, zajamčeno stalno delo in zaslužek, brezplačno zdravniško pomoč, materialno zaščito mater in otrok, starostno pokojnino itd., večjo osebno svobodo in vsestransko ustvarjalno iniciativno, ki ne bosta več, kakor v kapitalizmu, predpravica vladajočega razreda.

Velike uspehe smo dosegli tudi pri socialnem zavarovanju delovnih ljudi. Brezposelnosti ni in je v nobeni obliki več ne more biti. Nasprotno, naš najtežji problem je, da imamo preveč dela in premalo delovne sile.

Socializem ni kasarna

Sovražniki socializma stalno kriče, da hočemo napraviti iz socializma nekakšno kasarno s tako disciplino, da se bo država kar naprej mešavala v vsakdanje življenje ljudi. Mi pa ne mislimo, da je socializem takšna kasarna. Morebiti da je današnji kominformovski socializem podoben takim kasarnam. Toda to v resnici še ni socializem. To so izmisljeni mogočni osnovni principi socializma in čas bo

nar. dohodek v milijardah din	indeks
1947	132,9
1948	189,7
1949	227,7
1950 (plan)	245,9

Letos bo narodni dohodek skoraj še enkrat večji kakor je bil leta 1947. Seveda se je predvsem povečal dohodek iz industrije, ki je danes že večji kakor dohodek iz kmetijstva.

proizvod:	enota	1939	1949
električna energija	kwh	69	133
premog	kg	383	755
nafta	kg	0,06	3,9
jeklo	kg	15	24,9
svinec rafiniran	kg	0,7	3,5
cement	kg	42,5	81,4
steklo, plosko	m ²	0,1	0,2
sol	kg	4,7	6,8
bombažne tkanine	m ²	7,3	10,7

Seveda se ne moremo biti zadovoljni z napredkom v vseh panogah. Razen tega bodo naše najvažnejše nove tovarne šele začele obratovati, nekateri letos, po večini pa prihodnje leto ali pa v letu 1952.

predv. povprečje	13,0	100
1947	26,0	200
1948	33,8	260
1949	40,5	311
1950 (plan)	45,7	315

Kratkovidnost in slepota kominformске blokade

Naše naloge že same po sebi niso lahke, postale pa so še težje zaradi sovražnih postopkov kominformovskih držav proti naši deželi. Tov. Kardelj je v tej zvezi dejal: Kominformovska blokada nam je v letih 1948 in 1949 napravila škodo v treh smereh: 1. naša zunanja trgovina je morala iskati nove mednarodne trge ter je pri tem utrpela izgubo glede časa in izvoženih količin; 2. povzročila je zakasnitev pri naročilih za nekatere tovarniške instalacije, rudniško mehanizacijo, v gozdarstvu itd.; 3. vse to je vneslo velik škodo v notranje odnose med posameznimi panogami graditve po petletnem planu. Zato so se povečale naloge v letu 1950 in 1951, za nekatere panoge pa se bo izvršitev zavlekle v leto 1952.

Nadaljevanje na drugi strani

Državno posestvo v Beltincih je lani oddalo 1400 pitancev, letos jih bo pa 4000

»Predčasno bomo izpolnili vse planske naloge, povečali hektarske donose in tako priskrbeli delavcem v industriji boljše hrano.« so obljubili kmetijski delavci državnega posestva v Beltincih na sindikalnem občnem zboru. Da se na to obljubo lahko zanesemo, nedvomno jamčijo tudi uspehi, ki so jih v Beltincih dosegli preteklo leto. Skoro za 100% so lani presegli plan v svinjereji in oddali blizu 1400 prašičev. Ana Culberkova, najmarljivejša svinjerejka na posestvu in ena izmed prvih 21 udravnikov, je na občnem zboru razkrinjala vse klevete, ki so se širile o poginu prašičev na posestvu. Ceprav prejemale v pitališča največkrat zelo slabe in mršave prašiče, jih vendarle na posestvu s pazljivo nego in skrbjo zredijo ter pripravijo za zakol. Nedavno je Ana Culberkova dala iz hleva svojega najljubšega pitanca, ki je tehtal 410 kg. Letošnji proizvodni plan posestva določa oddajo 4000 pitancev. Delavci so se odločili, da bodo storili vse, da bo to število doseženo. Za boljše preskrbo

V zadrugi na Humu bodo do volitev opravili vsa vinogradniška dela

Vinogradniška zadruga na Humu v Brdih je dočakala svojo drugo pomlad. Pred dnevi so imeli svojo prvo letno skupščino. Ko so delili dohodek, ki se je pokazalo, da so imeli kljub suši in točli, ki jih je obutno prizadelo, nad 950.000 din čistega dohodka, saj jim je samo sadje vrglo 575.000 din, ostalo pa travništvo in vinogradništvo, tako da so lahko zadrugičnikom izplačali po 125 din za delovni dan. Na skupščini so sprejeli sklep, da bodo s tekmovanjem opravili do volitev v Ljudsko skupščino vsa potrebna zimska dela na 3 ha vinograda, to je obrezovanje, količenje in vezanje trt ter okopavanje vinograda. Tekmovanje so napovedali tudi zadrugi na Cerovem.

Lepe uspehe je žela tudi živinorejska zadruga v Poljubinu v gornji Soški dolini, čeprav je bila ustanovljena šele lani konec aprila. Vrednost delovnega dne v tej zadrugi znaša 111 din. Ker je zadrugičnikom že lani sadjarstvo največ vrglo, ga bodo letos še razširili. Prav tako bodo tudi zboljšali živinorejo.

Za volitve so zboljšali način dela

Tudi delavci rudnika Ilirska Bistrica spadajo med delovne kolektive, ki se z največjo vnemo pripravljajo na volitve. Zboljšali so način dela v rudniku in tako dosegli dnevno preseganje plana za 8 do 9%.

Trboveljska Fronta tekmuje s Fronto kamniškega okraja

Pred kratkim so bile po vseh sektorjih trboveljskega okraja konference frontnih voditeljev. Udeležilo se jih je nad 350 voditeljev. Povsod so živahno razpravljali, kako bodo delale njihove organizacije do volitev. Na konferenci v Hrašniku pa je Krajevni odbor OF Hrašnik napovedal tekmovanje vsem osnovnim organizacijam OF, ki spadajo v območje tega sektorja.

Tudi plenum okrajnega odbora OF Trbovlje je sprejel tekmovanje, na katerega je pozvala Fronta kamniškega okraja.

V naši državi je 6741 obdelovalnih zadrug

Po podatkih zveznega ministrstva za kmetijstvo deluje v naši državi 6741 kmečkih obdelovalnih zadrug, v katerih je vključenih 347.000 gospodarstev. Vse te zadruge imajo 1.860.000 ha obdelanih zemljišč.

Zanimiva razstava Ljudske fronte v Ljubljani

V predvolivnem tekmovanju je priredila Ljudska fronta IV. rajona v Ljubljani zanimivo razstavo, da pokaže uspehe in sadove svojega dela v preteklem letu ter da tudi vzpodbude za delo v letu 1950. Razstavo so odprli večeraj popoldne v Karunovi ulici 14 ob prisotnosti predstavnikov partijskih in množičnih organizacij. Številni grafiki, slike, prehodne zastavice, razna častna darila, odlikovanja in literatura, ki so jo obravnavali na študijskih krožkih in seminarjih daje na razstavi pester pregled opravljenega dela. Razstava vpliva močno sugestivno, vzbuja in krepi v obiskovalcu zavest skupnosti in utrjuje v njem zaupanje in ustvarjalne sile našega ljudstva. Razstava je odprta vsak dan od 15. do 19. ure do 15. marca ter zastuji, da jo obiskujejo tudi okoličani.

Potres na Kanarskih otokih

Santa Cruz, 26. febr. (Reuter) Potresni zavod v Santa Cruzu je zamačeval večeraj močan kratek potres na Kanarskih otokih. Vulkanse erupcije, spremljane s potresi, so postale v zadnjem času zelo pogoste na Kanarskih otokih. V lanskem juliju so zabeležili erupcijo in potresne sunke v La Palmi.

Silen vihar ob portugalski obali

Lizbona, 26. febr. (AFP) Nocoj je divjal takšen vihar, kakršnega še ne pomnijo. Hitrost vetra je znašala 117 kilometrov na uro. Vihar se je otre dotičil na drugo največje portugalsko mesto — Porto. Gmotna škoda je velikalnska. Skoraj vsi nadzemni električni kabli so potrgani, tako da je mesto ostalo dije časa brez električnega toka.

VREME

NAPOVED ZA SREDO: Ponoči in dopoldne pretežno oblačno s krajevnimi padavinami, popoldne zboljšanje.

0 NEKATERIH STVAREH, KI JIH PREMALO POZNAMO

O sestavi, pravicah in dolžnostih ter o funkcioniranju naših vrhovnih državnih organov vemo na splošno pre malo. Celo naši časopisi se mnogokrat ne zavedajo, da tudi kak njihov novinar ni na čistem v tem oziru. Tako je nekod Tanjunga poročal, da je sklical predsednik sejo Ljudske skupščine FLRJ. Si cer je bilo javljeno, da je sklicana seča zakonodajnih odborov Ljudske skupščine FLRJ, toda tisti, ki je dobil sporočilo, si je mislil, saj tega ni treba omeniti, ko je pa skupščina zakonodajni organ sam po sebi. Ni po mistili, da sklicuje skupščino samo Predzid Ljudske skupščine FLRJ in ne sejo, temveč na zasedanju. In ne predsednik, in da je zakonodajni odbor poseben organ Ljudske skupščine FLRJ in to pri vsaki njenih zbornic. Vsi časopisi so to napako mirno in nekritično prinesli in nekaj poslušalcev se celo priložno Beograd! Se bolj znatno je naslednji primer: Ljudska skupščina FLRJ se je na svojem zadnjem zasedanju 21. jan. letos sama razpisala. Ker je predstavnik ljudske suverenosti, je seveda nične ne more razpustiti, temveč o tem samo skupščina sama odloča. Kljub tej logiki in iz načela suverenosti ljudske oblasti izvržitost ustavnih določil pa je obvelj Tanjunga, da je skupščino razpustil Predzid Ljudske skupščine FLRJ z ukazom in ostali časopisi so to napake prav tako objavili!

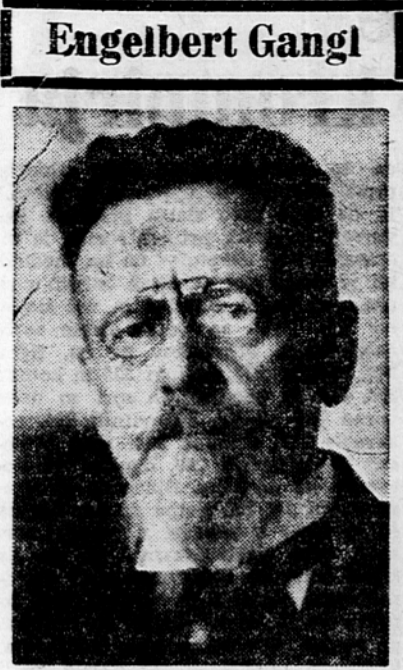
sveta ali Sveta narodov. Vlada pa je organ te skupščine, ki mora dati skupščini poročila, račun, ki je skupščini odgovorna. Tudi predzid je ali Predzid Ljudske skupščine LRS (oz. kakke druge republike) ali pa Predzid Ljudske skupščine FLRJ. Vse te so organi skupščine, ki ga ta izvaja. Vse je srede in ki je kolektivni glavni predsednik, kakor je meštarskim republikam individualni predsednik republik, ali v monarhijah monarhi. Predzidij je za skupščino najvišji organ državne oblasti in izdaja splošnoobvezne pravne predpise, ukaze, ki ima tudi edini pravico pomilostitve. Ne sme pa izdati zakonov, ker to sme samo skupščina. Tudi vlada izdaja splošnoobvezne predpise, zlasti uredbe, ki jih izdaja samo vlada. Važne so uredbe, ki so izdane na podlagi pooblastilnega zakona, ter imajo take uredbe moč zakona. To so uredbe iz področja gospodarstva in financ. Ljudska skupščina, ki jo bomo volili 26. marca, ni isto, kar je parlament v demokratičnih meštarskih državah, temveč je mnogo več.

Nasa skupščina ne deli oblasti z nobenim drugim organom, ker predstavja enotno ljudstvo oblast in ima samo svoje organe, ki izvršajo nekatere oblike oblasti: vlada izvaja njeno izvršilno oblast, sodišče njeno sodno oblast, predzidij v času, ko ne zaseda, nekatere zadeve najvišje oblasti. V stari Jugoslaviji je imel kralj vsvo izvršilno oblast, on je moral zakon odobriti in objaviti, a skupščino je lahko razpustil. Drugi dom, senat, je bil preprij pri nas samo skrajno nedemokratičen in konservativno-reakcionaren organ, ker ga je po polovici imenoval kralj, po polovici pa so bili senatorji posredno izvoljeni. Pri nas je drugi dom Svet narodov, ki predstavlja enakopravnost vseh narodov in ki je enakopraven Zveznemu svetu, ki predstavlja enotnost narodov Jugoslavije. Ljudska skupščina je zakonodajni organ, ki ima tudi pravico, spreminjati ustavo. Demokratičnost tega vrhovnega organa državne oblasti je v tem, da je neposredno voljen od državljanov, po enak, splošni in neposredni volilni pravici.

Po vaseh novomeškega okraja pred volitvami

Tudi v novomeškem okraju je vse razgibano. Predvolivni množični sestanki so bili že v številnih vaseh. Skoraj povsod volivci živahno razpravljajo o svojih kandidatih, o političnih dogodkih doma in v svetu, posebno pa se zanimajo za vse gospodarske probleme. V Sadiniji vasi pri Zužemberku so se volivci na sestanku temeljito pogovorili. Med drugim so sklenili, da bodo do volitev popravili tudi vaško pot. Ze kar na sestanku so izvolili vodstvo za delo v kamnologu in na sami cesti. Frontovci iz Poturna in Sela pri Dol. Toplicah pa so se spoznameli za napeljavno vodovoda. Do volitev bodo sami opravili 50 odstotkov vseh v zvezi s tem predvidenih del. Poleg tega pa bodo očistili tudi strugo houdurnika in očistili sadno dreveje. Na sestankih volivci tudi kritično pretresajo dosedanje delo Fronte. Ponekod se oglašajo tudi taki, ki jim graditev socializma ni pri srcu, v nekaterih vaseh, kjer je bilo delo Fronte doslej slabo, pa so volivci tudi manj zaupljivi. Zato se tudi v Ločnem va-

ščani na množičnem sestanku niso mogli sporazumeti za izvolitev ljudske inspekcije. Na splošno je v novomeškem okraju na množičnih sestankih večja udeležba, kot je bila ob prejšnjih volitvah. Prebivalci z dosti večjim zanimanjem sledijo delu Fronte, kar dokazuje, da se jim je Fronta z zboljšanjem svojega dela tudi bolj približala. **IZOBAZRAZVALNI TEČAJI SO SE ODZVALI** Tudi 80 obiskovalcev izobraževalnega tečaja na Jezeru (okraj Ljubljana-okolica) se pripravljajo na volitve. Napovedali so tekmovanje vsem izobraževalnim tečajem v okraju. Med drugim se bodo z ostalimi pomerili tudi v tem, kdo bo pritegnil v tečaj največ novih obiskovalcev, zlasti starejših, v katerem tečaju bodo bolj redno obiskovali predavanja in ob zaključku dosegli najboljše učne uspehe. **Za vse je lek — tudi za vrane — in še prav poceni!** Kakor vsa divjad, je tudi vrana škodljiva ptica, to pa samo spomlad, ker puli koruzo, ko požene kali, in tudi v jeseni, ko je koruza mlečna. Znano je tudi, da je vrana zelo plašna. Zato si pri nas kmetje pomagajo s kak preprostim sredstvom, da prežene vrane s svojih njiv, namreč s tem, da obesijo na njivo par cunj, jeseni pa pobelijo koruzno perje z aplanom, pa je njihova koruza varna pred vrani. Tako naj bi napravili povsod, ker ne stane nobenega truda, je poceni in bolj varno kakor strup ter prav tako učinkovito. Vendar je pa vrana tudi koristna ptica. Vsa kmet in orač ve, da je vrana reden gost na njivi pri oranju, kajti tedaj hodijo po brazdi, pobira orce, erve in drugo golazen in tudi miši se ne brani, če pride pod kljun. Ko bi kdo tistih, ki se pritožujejo, da jim vrane delajo veliko škodo, pogledali vrani v želodec, tedaj bi videl, koliko mrčesa in škodljivcev vrana uniči in je tedaj prav koristna ptica. Pa še nekaj! Tukaj pri nas v Selnici ob Dravi so pred nekaj leti zastupljivali vrane in menda jih še sedaj ter so še zelo redke, je pa na drugi strani zato na poljih na milijone miši, ki menda napravijo več škode kakor vrane. K. P.

Sporočamo slovenski javnosti, da je umrl ENGELBERT GANGL pesnik in pisatelj, član našega društva. — Društvo slovenskih književnikov.

Dne 25. februarja je umrl v Metliki na svojem domu Engelbert Gangl, višji šolski nadzornik in pok., pisatelj itd. Pokojnik je bil med ustanovitelj Rdečega križa Slovenije v juniju 1944, leta v Gradcu v Beli Krajini, na kratkem osvobodjenem ozemlju. Na ustanovni skupščini je bil izvoljen za podpredsednika. Dela pri Rdečem križu se je udeleževal aktivno do osvoboditve, oziroma do prenosa Glavnega odbora RK Slovenije v Ljubljano, kljub svoji starosti in boleznim. Bil je predan ideji RK in požrtvovalen sodelavec. Engelbert Gangl je med svetovno vojno tudi v svoji družini preživel ves čas nemškega fašističnega okupatorja. Pri bombardiranju Novoga mesta po nemških avionih leta 1943, je izgubil ženo in hčerko. Pokojnika bo ohranil Rdeči križ Slovenije v trajnem spominu. Glavni odbor RKS.

Uspešno delo oficirjev vrhniške posadke v okoliških vaseh Dober primer vzajemnosti, ki jo gojijo enote naše armade z množičnimi organizacijami in v vseh delovnih organizacijah svojih okolišev, daje tudi posadka JA na Vrhniki. Njeni oficirji obiskujejo okoliške vase ter sodelujejo pri vseh prireditvah množičnih organizacij, predvsem pa skrbijo za napredk zadružništva. Tako je poročnik Mornar že večkrat predaval v vasi Podlipi ter organiziral tam tudi neko prireditev, ki je dala mnogim vaščanom spodbudo za ustanovitev kmečke obdelovalne zadruge. Kapetan Graovac in podporočnik Ninković pa večkrat obiskujeta Drenov grič, kjer imata sestanke s partijsko in mladinsko organizacijo. Večkrat sta tudi predavala ter vodila nekatere kulturne prireditve, ki so bile za ves okoliš velikega vzgojnega pomena. To delovanje se je zdaj v predvolivni dobi še razširilo in poglobilo in so zlasti v Drenovem griču pripadniki Jugoslovske armade priredili in vodili že več predvolivnih sestankov, na katerih so razpravljali o vseh važnih političnih vprašanjih, zlasti pa o pomenu skupščinskih volitev. Na zadnjih takih sestankih so razpravljali tudi o poročilu, ki ga je imel predsednik vlade LR Slovenije tov. Miha Marinko na zadnjem zasedanju glavnega odbora Ljudske fronte Slovenije.

Zahvala Prežihovih

Vsem, ki so se ob smrti našega Voranca spomnili in sočustvovali z nami, se lepo zahvaljujemo. Predvsem smo dolžni zahvalo Vladi LR Slovenije in Centralnemu komitetu KPS za pomoč in pozornost v času njegove težke bolezni, kakor tudi ob njegovi smrti. Posebej se zahvaljujemo tudi Izvršnemu odboru OF, Ljudski skupščini, Ljudski prosveti, Zvezi in Društvu književnikov, delegaciji zamejnih Koroscev in Klubu Koroskih Slovencev, Oblasti in mestu Maribor, naši vojski, partijskim in oblastnim predstavništvom ter ostalim političnim, družbenim in kulturnim organizacijam in delovnim kolektivom ter njegovim Samorastnikom za počastitev Voranceve zadnje poti. Iskrena hvala tovaršem zdravnikom in najbližjim ob njegovi bolezni in smrti.

V Kotljah na Koroskem, 27. februarja 1950.

Za Prežihovo družino žena Marija.

PREDOR POD PANOVCEM je že prevrtan

Odkar je bila zgrajena začasna obvozna cesta iz Solkan na St. Peter, je promet med temi kraji mnogo olajšan. So pa še vedno težave, ker je ta zasilna cesta speljana preko Kostanjevice in Rafut v zelo strmeh vzponu oziroma padcu. Vsa vozila morajo vziti zelo počasi in previdno, ker se te ceste zveze poslužujejo tudi avtomobili in težko natovorjeni tovorni avtomobili. Ker se bo promet v prihodnjih letih z dograditvijo Nove Gorice med temi kraji še povečal, začasna obvozna cesta ne bo več dolgo ustrezala potrebam. Zato je že bil izdelan načrt, da se zgradi med Solkanom, Novo Gorico, Rožno dolino in St. Petrom druga trajnejša in boljša cesta, ki ne bo imela tako hudih vzponov. V ta namen bosta skozi Panovec in Markov hrib zgrajena dva predora, preko ceste v Rožni dolini pa viadukt. Predor skozi Panovec, v katerega bo zavilna nova cesta preko mostu čez regulirani potok Koren, bo dolg 215 metrov, predor skozi Markov hrib pa 219 metrov. Vzporedno z graditvijo drugih objektov in poslopij se je začela tudi gradnja prvega predora skozi Panovec. Gradi ga republiko gradbeno podjetje »Primorje«, ki gradi v Novi Gorici po novi razdelitvi vse industrijske in nizke gradnje, dotim gradi visoke gradnje oblastno gradbeno podjetje »Soča«. Gradnja predora skozi Panovec je že tako daleč napredovala,

da je danes spodnji vodilni rov prevrten. Sedaj betonirajo tako imenovano kaloto. Toda delavci morajo premagovati zaradi izredno neugodnih zemeljskih pogojev velike težave. Predor se gradi v črti, ki je razvodnica dveh hribov in v času deževja pritiska vsa voda na gradbišče. Zemlja je lapornata, kar težave še povečuje. Delovni pogoji so zaradi vode in blata res teški. Delavci bi v zaščito svojega zdravja in olajšanja dela nujno potrebovali gumijaste plašče in močne usnjene škornje ali gozterice, v katerih bi jim ne drselo. Čeprav se je podjetje obrnilo na pristojne organe, pa teh 60 gumijastih plaščev in 80 škornjev, kolikor jih potrebuje za dela v predoru, nikakor ne more dobiti. Stvar postaja toliko bolj pereča, ker nekateri delavci ne morejo vzdržati več takih delovnih pogojev in so se odločili, da se bodo rajši zaposlili drugje. Med temi je tudi 8 minierjev, ki jih podjetje ne more pogrešati.

Gradbeno podjetje »Primorje« mora po planu, če hoče vse svoje gradbene naloge v redu nadaljevati in dograditi letos določene gradnje, dobiti še do konca tega meseca 300 novih delavcev. Toliko bolj je torej važno, da se sedaj štejele že zaposlenih delavcev ne znižuje in da se delavcem, ki delajo v predoru, preskrbijo res nujno potrebni gumijasti plašči in škornji.

Šahovski dvoboj na 1500 deskah

V Domu Jugoslovske armade v Novem Sadu bo 5. marca šahovski dvoboj na 1500 deskah. V zgodovini šaha poznamo doslej najmožnejši šahovski dvoboj med Moskvo in Leningradom na 1000 deskah. Pri nas sta bila dva manjša dvoboja in sicer na 400 deskah v Zagrebu in v Rogški Slavni. Za novosadsko prireditev, pri kateri bodo sodelovali šahisti armadnih enot novosadske oblasti in igralci iz Novega Sada, vlada veliko zanimanje. V vseh enotah novosadske oblasti so bili kvalifikacijski turnirji, na katerih so izbrali najboljše šahiste.

Sestamni igralcev so že sestavljeni. Na prvih deseti deskah bodo igrali partijski in vodilni funkcionarji vojskih in civilnih oblasti iz Novega Sada. Na naslednjih desetih deskah bo igrala reprezentanca Partizana proti reprezentaciji novosadskega šahovskega kluba. Od 20. do 30. deske se bodo pomerili mladinci Partizana in šahovskega kluba iz Novega Sada. Na naslednjih desetih deskah bodo igrali šahisti JA in igralce šahovskega kluba iz Novega Sada. Na vseh ostalih deskah bodo igrali prvo, drugo, tretje, četrtokategorijski in igralci brez kategorije.

OBVESTILA

POSVETOVALNICA ZA NOSEČE ŽENE S 1. marcem začne delovati posvetovalnica za noseče žene in matere, ki so na porodnem dopustu. Delovala bo v prostorih ginekološke ambulante Štajmerjev dom od 4.30 do 16.30 po razporedu: RLO Center — vsak ponedeljek, RLO Bežigradska — vsak četrtek, RLO Mosje — vsak petek, RLO Rakovnik-Vid — vsako sredo, RLO Polje — vsak torek. Pozivamo vse noseče žene in matere na porodnih dopustih, da uporabljajo posvetovalnico po naslednem redu. Hkrati obvestamo, da se bodo prav tam izdajala vsa nakazila za prepoved dajstva in porodno, obenem pa bo vsaka žena imela možnost, da je pred porodom strokovno preiskana brez večurnega čakanja. Vse ostale ginekološke ambulante bodo noseče žene odklanjale. Poverljivišvo za ljudsko zdravstvo MLO Ljubljana obvešča, da prične s 1. marcem 1950 mestni bakteriološki laboratorij in klinika pri predloženi, mikroskopsko preiskavo direktne razmaze na TBC bacile, gonokoke, parazite ter naslednje hematološke preskave: hemoglobina, štetje rdečih in belih krvnih teles, barvni indeks in krvno sliko. Material za našete preskave se bo sprejemal vsak dan razen nedelj od 10. do 16.00 ure.

ZAMENJAM HIŠO v Novem Sadu, dve sobi s komfortom in vrtno za po dobno v prometnem mestu Slovenije. Vseelite pogoj Ljuben Marija, Novi Sad, Stevana Jusica 18, 1123-10. **KIDOR KAJ VE** o Francu Tšarju, ki je bil v Volkovki brigadi komisar, nato pa baje v VDV; zajet 1944 in umrl v Mauthausenu. — Prosim sporočiti na nalog: Marija Tšar. Erš. E. Kova vas 24, Dolnji Logatec, 1112-14. **PREKLJUČEM** vse žalitve besed, ki sem jih izrekel protiv tog, Zlatu Radu iz Marenberga in se mu za hvaljujem, da je odstopil od tožbe. Rozovnik, Pongrac, Marenberg ste. vsika 141. 1123-14. **ENOSOBNO STANOVANJE**, komfortno, v Zagrebu — zmanjšanjem z ena kin v Ljubljani (Mirje, Rožna dolina). Pismene ponudbe pod Ljubljano, na oglasni odtok. 1115-10. **DNE 22. februarja** je bil odjeljen lovski pes terjer Boji — iz Krške, za Opis pesi — resasti črnača — najljepi po gobeku, nad otmj, po ušesih, na nohah in zadnjem, bila lista na preih. Javiti na LD Krško, pro. t. nagrad 500 din. 1123-14. **ZENSKI DEŽNIK**, črn je bil izgubljen na Vodnem trgu 25. febr. Oddati na ogl. odd. proti nagradi 1161-14. **DNE 19. februarja** je bila izgubljena denarnica z vsemi dokumenti na poti iz Hrusevica do Postojne. Vrtni proti nagradi na notranji strani sloj, ali pa na KLO Laze pri Planini. 1145-14.

Nas stari delegat pri Združenih narodih dr. Aleš Bebler (levo) in jugoslovskega poslanika ZDA Sava Kosanović v družbi z go. Laguardio pri slovesnem začetku radijskega dvoboja Jugoslavija — ZDA. Veloposlanik Kosanović drži v rokah pipo, ki so jo ameriški šahisti poklonili marsalu Titu

DNEVNE VESTI

KOLENDAR Torek, 23. februarja: Roman. Sreda, 1. marca: Aibin. **SPOMINSKI DNEVI** 22. II. 1909. — Odkrili Amazonsko reko v Južni Ameriki, ki je tretja najdaljša reka na svetu. Izvira v Kordiljerah, teče na se v Atlantski ocean. 23. II. 1944. — Primorski partizani so izločili progro Trst—Terzi. 24. II. 1945. — Nemci in domobranci so vpadli v Loško dolino. 25. II. 1944. — Enote XV. divizije so zavzele Beogradsko postojanko Zdenška vas, velik vojni plen. **DEŽURNA LEKARNA** Centralna lekarna, Tromostje, Trg Franca Prešerna 3. ***

bo pela naše samospete s spremljevanjem orkestra in čelist Sebastijan Baer bo izvajal L. M. Škerjanc koncert za čelo in orkester. Ostali deli sporeda sta Beethovenova II. simfonija in Straussov Till Eulenspiegel. Koncert bo v petek, 3. III. ob 20 v Unioni. Predprodaja začne v torek popoldne. **Večer skladatelja Cesar Francka** bo v sredo, 1. marca ob 20 v veliki filharmonistični dvorani. Spored bodo izvajali: pianist Anton Trost, violiniš Uroš Prevorsek in Godalni kvartet Slovenske filharmonije. Po sporedu in izvajalcih bo to prvi gostov eden najlepših komornih veterov letošnje sezone. Vstopnine enotna, sedeti po 20 din. Predprodaja Knjižarna muzikali.

novosti 198. Predstavi ob 17.30 in 19.30. **SISKA**: sovjetski film: »Med ljudmi, spornitni problem 10. Predstava ob 20. — **LITOSTROJ**: jugoslovsanski film: »Zgodba o tvornici, Bosanski mesečnik 20. **MARIBOR PARTIZAN**: ameriški film: »Kako zelena je bila moja dolina, bosanski mesečnik 22. **UDARNIK**: ameriški film: »Trzan zmaga valec, Razbijaški klevet. **METROPOL CELJE**: jugoslovsanski film »Barba Zvane, Jugoslov. zbor in plesi. **DOM**: avstrijski film »Kvartet Schrammel, Pionir in dvoika. **JESENTICE MESTNI**: ang. film »Brata«, filmske novosti 201.

RADIO

SPORED ZA SREDO Poročila ob 6.15, 7.00, 12.30, 15.00, 19.00, 22.00 in 23.30; jutranji telovadba ob 6.30. 6.00—7.00 Veder jutranji spored; 7.10 Igrajo mali orkestri; 7.40—8.00 Slovenske narodne pesmi; 12.00 Opoldanski koncert: Odlomki iz suit — Prokofjev »Romeo in Julija«, Casella »Scapriatiana; 12.40 Plesna glasba; 13.00 Oddaja za ljudske občevre Socialna zaštita v kmetijskih obdelovalnih zadrugah; 13.20 Igrajo zabavni orkestri; 14.00 Igra Veseli kvintet; 14.30 Kulturni pregled; 14.40 Igrajo sodbe na pihala; 15.10—15.30 Koncert čelista Cende Sedlbauerja; pri klavirju Pavel Šiljve; 15.00 Glasbena oddaja za pionirje; 15.20 Ljudska univerza; Delovna medva v kapitalizmu (ciklus); 15.40 Koncert sopranistke Marjance Kalan; pri klavirju Marijan Vodopivec; 19.15 Glasbena medizra; 19.20 Igra tamburšacij; orkester KUD »Fran Levstik«; Vič; 19.50 Jakičevni pogovori; 20.00 Blaž Arnič; Pesem planin; 20.20 Literarna oddaja; Mnogo sem preletel...; 21.00 Poje moški zbor Slovesne filharmonije; 21.30 Igra Zabavni orkester Radia Ljubljana; polje Jelka Cvetarje; 22.15 Pesmi iz Južne Amerike; 22.30 Iz del Zoltana Kodalyja; 23.35 Zaključek oddaje.

PREDAVANJA

V petek 3. marca ob 20. v Mali filharmonistični dvorani: dr. Gorazd Kušej: Spoznavanje mednarodnih pogodb. Vabljeni! **Kako prodajamo mikrovalove**, bo dal zaključen pregled univ. prof. ing. Dušan Lasič v dveh predavanjih, ki bosta v torek in v četrtek večer ob 20. v filzkični predavalnici na univerzi. Vstopnine si oските pri vstoparju. **Nacionalno vprašanje v luči Informbiroja** je naslov predavanja, ki bo drevi ob 20. uri v dvorani Doma sindikatov na Miklošičevi cesti. Predava tov. Pirantovca, Vabljeni!

PRESKRBA

DELITEV RIŽA IN KAKAVNIH PROIZVODOV Poverljivišvo za trgovino in preskrbo MLO v Ljubljani obvešča notročnike, da si lahko nabavijo na živilske nakaznice za mesec februar riž in kakavne proizvode v sledečih obročih: Riž: D—1 500 gr na odr. rep. dopol. preskrbe št. 2 — februar; D—2 250 gr na odr. rep. dopol. preskrbe št. 1 — februar. **Kakavni proizvodi:** D—1 100 gr na odr. rezek kakavne proizvode — februar; D—2 200 gr na oba odrezka kakavne proizvode — februar. **Riž in kakavne proizvode** dele sledeča prodajalna rca. živil: Florjanski ul. 22; Franciščanska ulica 10; Kerkov trg 11; Miklošičeva c. 34; Galjericja 9; Vodnikov trg 5; Rosljeva c. 3; Kongresni trg 2; Sv. Jakoba trg 7; Karlovska c. 19; Celovška c. 8; Šempsterjeva ul.; Holičirjeva ulica št. 13; Medvedova c. 12; Tyrševa cesta 87; Vodnikova cesta 181; Vodovodna 48; St. Vid; Jelačna; Dravljice; Celovška c. 144; Medvedova cesta; Celovška cesta 34; Tyrševa cesta 47; St. Vid; Bernikerjeva ul. 22; Prisojna 7; Povyšetova 71; Bezenkova ul. 22; Litjiška c. 32; Zaloška c. 22; Smartinska ul. 10; 107; Rimska c. 24; Opekarska c. 81; Gospodarska c. 6; Grzorčičeva 15; Čerkvena ul. 21; Rožna dolina c. V-25; Vjška 29; ter industrijski magazini, samo riž na Rožna dolina C V-2 in C. XVII-34; Gajeva ul. 5; Tržaška c. 91; Napoleonov trg št. 3; Tržaška c. 46; Riž in kakavne proizvode naj dele tudi noslovalec. Ki niso navedene, pa imajo blago še na zalozki.

LJUDSKA UPRAVA ST. 2 vsebuje

Proračuni ljudskih odborov (Zoran Polič). **Nova kmetijska in odkupna evidenca** na krajevini ljudskih odborov (dr. Vojan Konvalinka). **Planiranje komunalnega gospodarstva** (Tone Klemenčič). **Dalje prišaja pregled temeljnih nalog ljudskih odborov v marcu 1950** (po posameznih področjih), navodilo za upravo (administrativno) izvišbo, pripenke Ljudskih odborov o problematiki lokalne proizvodnje II, o sestavi izvršilnega odbora KLO in sodelovanju volivcev ter pojasnila na razna vprašanja in drugo. **Ljudsko upravo izdaja Komite vlade** (zakonodajno in izgradno ljudske oblasti) Noroča se pri upravi Uradnega lista LRS, Ljubljana. Gregorjeva ulica 23-1. Letna naročnina 96 din, posamezna številka 10 din.

GLEDALIŠČE

DRAMA Torek, 22. ob 20: Miller: Vsi moj st. novri. Zaključena predstava za sindikate. **Sreda, 1. ob 19.30: Shakespeare: Krilj Lear.** Zaključena predstava za LMS. **OPERA** Torek, 22. ob 20: Verdi: Trubadur. Goslovanje Vaherije Herbarlove in Josipa Gostiča. Zaključena predstava za Sindikat Univerze. **Sreda, 1. ob 20: Bizet: Carmen.** Goslovanje Josipa Gostiča. Zaključena predstava za sindikate. **SENTJAKORSKO GLEDALIŠČE MESTNI DOM** Sreda, 1. marec ob 20: O. Zupančič »Veronika Deseniška«. **PRESERNOVO GLEDALIŠČE — KRANJ** Sreda, 1. marca ob 16: Ilika Vaštelova: Visoka pesem. Sindikalna predstava za tovarno gume — Sava. **GLEDALIŠČE SKUD »MUSTAN JEREB—NOVO MESTO** Sreda, 1. marca: Gozoli: Zenitev. Komedija v treh delanjih. **Četrtek, 2. marca: Gozoli: Zenitev.** Komedija v treh delanjih.

KINO

LJUBLJANA UNION: ameriški barvni glasbeni film: »Nepozabna pesem«. **MOSKVA:** amer. barvni glasbeni film: »Nepozabna pesem«. **PLANICA:** Predstava ob 14.30, 16.30, 18.30 in 20.30 uri. **SLOGA:** nemški film: »Ni prostora za lubezen. I. kongres KPM. Predstava ob 16.15, 18.15 in 20.15 uri. **TRIGLAV:** ameriški film: »Madam Curie«, filmske

KONCERTI

Na simfonikom koncertu orkestra Slovenske filharmonije pod vodstvom dirigenta Bozra Leskovicja bosta nastopila tudi dva solista. Sopranistka Anita Mezotova

Ali je v Sloveniji mogoče pridelati še več krompirja

Institut za rastlinsko proizvodnjo našega Kmetijskega znanstvenega zavoda ima v Češenju, v okolici Doba pri Domžalah, postajo, ki se bavi s selekcijo vseh naših važnejših kulturnih rastlin. Tu dela tudi mlad, simpatičen agronom inž. Viktor Repanšek, ki se je ves posvetil selekciji krompirja. Ker smo sedaj v pripravah na pomladansko setev in ker bomo letos sadili še več krompirja, smo ga prosili, da nas podrobneje seznanj s svojim delom in razloži uspehe, ki jih je postaja na Češenju v zvezi s preučevanjem in selekcijo krompirja že dosegla.

V Sloveniji sadimo danes okoli 50.000 ha krompirja. Vsako leto porabimo zanj okoli 18% vse naše orne zemlje. Če vzamemo, da stane kilogram krompirja na vezanem trgu okoli 2 din tedaj lahko računamo, da znaša vrednost v Sloveniji pridelanega krompirja okoli milijardo din. Krompir, ki je že danes mogočen steber naše prehrane, si vedno bolj utira pot tudi v gospodarsko in industrijsko izkoriščanje in predelavo. Njegov pomen se še vedno krepi.

Pred vojno smo imeli v Sloveniji zelo nizek hektarski donos krompirja. Pridelali smo ga povprečno komaj nekaj nad 60 stotov na ha in smo se s tem donosom uvrščali med dežele s najnižjimi pridelki krompirja. Ljudska oblast je v petletnem planu postavila kmetijstvu nalogo, da z dosledno agrotehniko in uporabo boljšega semena poveča ta hektarski donos na povprečno 100 stotov na hektar. To nam je lani že uspelo. Po podatkih, ki so jih nabrali po vseh okrajih Slovenije, so zračunali, da je lani znašal povprečni hektarski donos krompirja 100 stotov.

Največja ovira — sortna mešanica

To je velik uspeh, ki nas izpodbuja, da bi dosegli še več. Da je to mogoče, nas prepričujejo visoki donosi, ki so jih minula leta dosegla nekatera naša državna posestva in obdelovalne zadrage, prav tako pa nam to potrjuje na primer Nizozemska, kjer znaša povprečni hektarski donos krompirja 200 stotov. Kje so danes ovire za nadaljnje povečanje hektarskih pridelkov krompirja v Sloveniji? Na to vprašanje nam naši kmetijski znanstveniki in strokovnjaki odgovarjajo z ugotovitvijo, da pri sajenju krompirja še vedno uporabljamo zelo slabo seme in da je to ena izmed najpomembnejših ovir za povečanje pridelkov. Med vojno je okupator pripeljal na naše ozemlje veliko število dotle pri nas neznanih in nepreizkušenih sort krompirja. V vojnem času se je posvečalo malo skrbi sortni čistosti semena, ker je pač vsak kmet in pridelovalec sadil krompir, ki ga je imel. Tako so se pomešale na našem ozemlju številne sorte, ki so zelo različne tako po svoji kakovosti kakor po času dozorevanja in svoji odpornosti proti boleznim, zlasti plesni.

Taka sortna mešanica jasno ne more dati višjih pridelkov, ker ima skoraj vsaka sorta neke svojevrstne zahteve. Razen tega povzroča ta mešanica tudi velike težave pri uporabi. Ker je jedilni krompir pomešan z gospodarskim ali izrazito industrijskim, se dogaja, da dobiva industrija v predelavo jedilni krompir z malo škroba, gospodinjje pa dobivajo industrijski krompir, ki ima veliko škroba, je slabšega okusa, se rad razkuha itd. Tako se jezijo gospodinjje in industrija, ki predeluje velike količine krompirja, pa ne izdelata ustrežajočih množin škroba oziroma drugih izdelkov.

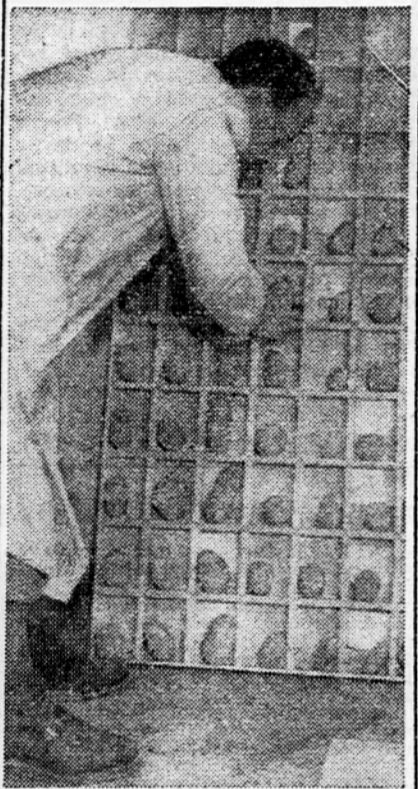
Pomešane so tudi sorte, ki so bolj rodovitne, s sortami, ki so manj rodovite. Če bomo sadili na primer dve med seboj pomešani sortni, katerih prva daje komaj 125 stotov na ha, druga pa 370 stotov na ha, nas bo prva sorta vedno ovrnila pri povečanju pridelkov. Semenski krompir manj rodovite sorte moramo zato izločevati.

Prav tako otežkoča mešanica borbo proti krompirjevim boleznim. Imamo namreč sorte, ki so proti boleznim bolj odporne, in sorte, ki so manj odporne. Manj odporne dajejo vedno slabši pridelok in jih moramo zato izločati. Prav tako v taki mešanici ni mogoče upoštevati še nekega drugega važnega svojstva posameznih sort. Nekateri namreč uspevajo povsod, dru-

ge pa samo v določenih pogojih. Nekaterim je vseeno, kakšna je zemlja ali kakšno je podnebje, rodijo, da je veselje. Druge pa ljubijo na primer bolj mrzlo podnebje in se v topljšem hitro izrodijo. Nekateri uspevajo samo v rahli zemlji, v težjih zemljah pa dajejo slab pridelok itd.

V Sloveniji sadimo 31 sort krompirja

Vse te ugotovitve nam povedo, da je od sorte krompirja, ki ga sadimo, veliko odvisno, kakšen uspeh bomo imeli, in da si moramo prizadevati, da bomo sadili samo sortno enoten krompir, ki ustreza vsem pogojem, v katerih ga hočemo pridelovati, in namenu uporabe. Preden so se na selekcijski postaji lotili preizkušanja vred-

Inž. Viktor Repanšek ob pripravi za nakalitev krompirja

nosti posameznih sort, ugotavljanja njihovih svojstev in zahtev, so morali predvsem ugotoviti, koliko sort krompirja danes v Sloveniji sploh imamo. Le tako so lahko natančno vedeli, kakšen obseg naj zavzamejo njihova preučevanja. Ugotovili so, da sadimo danes v Sloveniji nič manj kakor 31 sort krompirja. Nujne vsakdanje potrebe so razen tega zahtevale, da sestavimo v orientacijo vsem sadilec krompirja listo standardnih sort krompirja. V ta seznam se po že znanih svojstvih sprejeli tiste sorte, ki so za široko saditev najbolj priporočljive ali pa vsaj začasno priporočljive, v skupino najbolj priporočljivih so uvrstili naslednje sorte: rani rožnik, srednje rani bemovec, oneida, jubel, voran, vekeragis, pozni rožnik, voltman in rodovitnik (Ackerseggen). Začasno priporočljive pa so sorte: prvenček (Erstling), bintje, rani bemovec, kardinal, marta, merkur, prisika in Ostbote. Ta lista pa je seveda začasna. Cim bodo namreč nadaljnja preučevanja in selekcija dala nove, rodovitejše in boljše sorte, bodo te zamenjale dosežaj priporočane.

Lani so na parcelah in njivah selekcijske postaje preučevali in preizkušali 40 vrst krompirja, ki je ali češkega ali holandskega, ameriškega ali nemškega pa sedaj že skoraj domačega porekla. Ti poskusi, ki se bodo še nadaljevali, so predvsem potrdili,

da so zgodnje sorte manj odporne proti boleznim (izrojevanja in plesni) in da dajejo zato slabši pridelok. Povprečni pridelok pri teh sortah je bil običajno pod 200 stotov na ha, medtem ko je povprečni pridelok boljših poznih sort znašal tudi 300 in več stotov na ha. Tako so boljše češke sorte dale: draga 373 stotov na ha, figna 348, carmen 337, dagmar 336 in kotnov 305. Od že udomačenih sort so dale: voran 327 stotov, rodovitnik 324, vekeragis 317, merkur 264, rani bemovec 209, tolminec 242, oneida 124 stotov na ha pridelka. Bintje je po drugem letu dal 230 stotov na ha. Oneida se je torej v primeri z drugimi sortami zelo slabo izkazala. Da ga pa kljub temu še naštevamo med priporočljivimi sortami, je vzrok njegov izredno dober okus. Danes še nimamo po okusu tako dobre sorte krompirja, kakor je oneida, ki bi dajala večji pridelok. Zato oneido kot jedilno sorto še vedno pripravljamo. Prvenček in bintje sta sorti, ki se zelo radi izrodita, neodporni sta proti plesni in je treba seme menjati vsako drugo leto. Od holandskih sort je dala najvišji pridelok sorta triumf, ki je rodila 276 stotov na ha. Holandski prvenček je dal samo 148 stotov na ha.

Ker je največjega uporabnega pomena, je zanimivo, katere sorte imajo več škroba, katere manj. Tako je sorta katahdin, ki je rodila le 140 stotov na ha, imela 10,1 škroba, oneida 10,4, bintje 12,1, vekeragis 14,4. Najbolj škrobne sorte so bojar 19,1 (pridelok 284 stotov na ha), karat 18,6 (220 stotov), kotnov 18,1, voran 17,3, rodovitnik 14,9 itd.

Poletno sajenje je priporočljivo samo v semenske svrhe

Na selekcijski postaji so lani začeli preizkušati tudi vrednost poletnega sajenja krompirja, ki danes zelo zanima vse pridelovalce ne samo pri nas, temveč tudi drugod po svetu. Pri teh poskusih saditvi jim gre za dva smotra. Ugotoviti hočejo, ali je poletna saditev krompirja pri nas sploh izvedljiva in kateri čas je zanjo najbolj primeren. Drugo pa je vprašanje, koliko se semenska vrednost krompirja zboljša, če ga sadimo poleti. Teorija in inozemska praksa namreč zagotavljata, da je poletni sajen krompir za seme boljši kakor krompir, ki smo ga sadili pomladi.

Za poskus so izbrali sorto kardinal. Na prvi parceli so ga sadili 20. aprila, na drugi 15. junija, na tretji 25. junija, na četrti 5. julija in na peti 15. julija. Na prvi parceli je dal povprečni pridelok 206 stotov na ha, na drugi 125, na tretji 136, na četrti 147 in na peti 141. Vsebinska škroba, ki je pri normalno posajenem znašala 13,6, je pri kasnejem sajenem postopoma padala in je pri krompirju, ki je bil sajen 15. julija, dosegla le še 10,9.

Kaj je ta poskus pokazal? Predvsem to, da je tudi pri nas mogoče saditi krompir poleti. Najbolje ga je saditi v tem primeru okoli 1. julija, ko poženjemo ječmen. Strmišče ječmena je treba takoj preorati, pognojiti in krompir posaditi. Tako poletna saditev pa je predvsem upravičena, če si hočemo pridobiti boljši semenski krompir. Zgrešeno je, kar so delali posamezni kmetje, ki so sadili krompir poleti, pa ga potem porabili za krmo prašičem. Poletni sajen krompir ima predvsem semensko vrednost in to bodo letos, kakor upajo, tudi praktično dokazali, ko bodo ta preizkus nadaljevali. Primerjalno bodo sadili seme, ki so ga pridelali s pomladno saditvijo, in seme, ki so ga pridelali s poletno saditvijo, in jeseni bo že jasno, katero seme je bilo boljše.

O poučnih rezultatih poskusov z jarovizirano krompirja, z vrščikanjem kakor tudi uspehi, ki so jih že dosegli v pravi selekciji, pa bomo poročali jutri.

Pred nastopom naših smučarjev v Holmenkollenu

Oslo, 27. februarja 1950. (Po telefonu.) Naša smučarska reprezentanca, ki je v sredo zvečer s posebnim letalom odpotovala na tradicionalne smučarske tekme v Holmenkollenu, je srečno prispela v Oslo, Norvežani so naše tekmovalce in njihovo vodstvo sprejeli nadvse priščno. Nastanjeni so v hotelu City v Oslu in se prav dobro počutijo. Skakalci in tekači pridno hodijo na trening, da se bodo čim bolj pripravili za težke tekme bližnjih dni. Znano je, da so v tekih in skokih, to je v disciplinah, v katerih bodo nastopili naši tekmovalci, severnjaki nepokosljivi mojstri. Na vsakoletni holmenkollenski prireditvi pa se zurejo najbolj tekmovalci iz Norveške, Švedske, Finske in ostalih držav, ki imajo v smučarskem športu sloves.

Pogled s Holmenkollena na Oslo

Samo majhen primer hude konkurence naj bodo rezultati s tekmovalci v skokih za norveško prvenstvo, ki je bilo te dni končano. Prvo mesto je zasedel lanski prvak Falkanger. Na drugo mesto se je plasiral Björnstad, na tretje pa Slattvik. To ni nič presenetljivega, toda če pomislimo, da se je znani skakalec Hugsted uvrstil še na 22. mesto, Birger Ruud na 34., nekdanji naš trener Reidar Andersen na 42., Leif Höysæter, ki je letos treniral naše skakalce, na 54. in slovití Absjörn Ruud na 60. mesto, potem je iz tega dovolj jasno, da bo borba za posamezna mesta na tradicionalnem tekmovalcu v Holmenkollenu, kjer bodo poleg Norvežanov nastopili tudi drugi narodi, še ostrejša. Toda ne glede na plasman naših tekmovalcev bo udeležba na prav-

kar omenjenem tekmovalcu nedvomno mnogo pripomogla k napredku smučarskega športa v naši državi.

Tekmovalci holmenkollenskega tedna se prične jutri 1. marca in bodo končana v nedeljo 5. marca. Tek na 50 kilometrov v sredo, 1. marca, in tek na 17 km v soboto, 4. marca. V tekih bodo tekmovali Razinger, Pogačnik, Knific, Kordež, Sinko in Rožič. Skoki za kombinacijo in samostojni skokji bodo v nedeljo, 5. marca. Izmed naših tekmovalcev bodo nastopili Polda,

DRŽAVNO PRVENSTVO V SMUCANJU

V SLALOMU STA MED MLADINCI ZMAGALA KRIZAJ IN TORKARJEVA

Včeraj se je v Kranjski gori nadaljevalo državno prvenstvo v smučanju za mladince. Slalom prga za mladince je bila dolga 500 m in je imela 35 vrat, za mladince pa 400 m z 23 vraticami. Tekmovalci iz drugih ljudskih republik so bili resni nasprotniki ter so s plasmanom znova dokazali, da si smučanje utira pot med najširše množice, predvsem med mladino. Podrobni rezultati so bili naslednji:

Mladinci (26 tekmovalcev): 1. Peter Krizaj (SL) 1:39;4, 2. Dušan Sober (SL) 1:39;6, 3. Josip Modrič (Jfr) 1:40;8, 4. Stane Rotar (SI) 1:42;0, 5. 6. in 7. so imeli isti čas 1:43;2 in to Jože Rodič

in Janez Vranič (oba SL) ter Hriški (Hrvatska). Mladinski prvak v alpski kombinaciji je postal J. Modrič (Hr) s 33,28 točke. 2. Dušan Sober 40,40 točke. 3. Andrijašič 41,34, 4. Razgorček 43,93 (vsi Slovenija). 5. Aco Bosković (BIH) 46,58 t. **Mladinke (13 tekmovalki):** 1. Torkar Marija (SI) 1:52, 2. Olga Mantula (BIH) 1:55;2, 3. Jana Sumi 2:04;3, 4. Nives Kalin 2:32;5, 5. Zora Babnik (vse SI) 3:12;4.

Prvenstvo v alpski kombinaciji si je osvojila Marija Torkar 0 točk, 2. Olga Mantula 25,56 točke, 3. Jana Sumi 80,33 točke, 4. Radojka Pavlič (BIH) 106,04 točke itd.

NOVICE in zanimivosti

Raketa, ki je dosegla višino 149 kilometrov.

Te dni so v Združenih državah Amerike (Nova Mehika) v zvezi z raziskovanjem v najvišjih zračnih plasteh odstrleli veliko raketo, ki se je na svoji poti v atmosfero dvignila do višine 149.600 m. Raketa je dosegla velikansko brzino 5.311 km na uro, to je petkratna brzina toplanske granate. Približno 60 km od kroja odstrelitve je raketa spet padla na zemljo.

Povečanje svetovnega presežka bombaža. Mednarodni strokovnjaki cenijo, da se bo svetovni sezonski presežek bombaža po letošnji žetvi povečal za okrog 2,5 milijonov bal in da bo dosegel 17,5 milijonov bal. Zlasti dobro kaže žetev bombaža v večjem delu severne poloble in Južni Ameriki, predvsem v Braziliji. Hkrati ugotavljajo strokovnjaki, da se potrošnja bombažnih tekstilij v ZDA ni povečala. Pomanjkanje bombaža ovira tekstilno proizvodnjo v Spaniji, Indiji in na Kitajskem.

Zivljenjepis Alberta Einsteina. — Skoraj ob istem času, ko se je pojavila vest o novi gravitacijski teoriji Alberta Einsteina, je izšla prva avtobiografija velikega učenjaka. Objavljena je v ameriškem zborniku »Albert Einstein — filozof in znanstvenik«. Celotna zbirka obsega 781 strani in vsebuje prispevke 25 učenjakov, med katerimi je tudi pet nagradencev z Nobelovo nagrado. Avtobiografija profesorja Einsteina obsega 47 strani, toda ne vsebuje niti besedice o profesorjevi osebni usodi. Einstein ne na-

Z vsega sveta

vaja niti svoje rodbine niti svojega zakona. Prav tako Einstein ne omenja preganjanja s strani nacističnega režima v Nemčiji, bega v Anglijo in odhoda v Ameriko. Niti ni povedal, kako je dobil Nobelovo nagrado. Profesor Einstein razlaga v svoji avtobiografiji in svoje znanstvene zaključke. Samo en sam podatek lahko smatramo za osebno v tej avtobiografiji, ki jo je Einstein napisal samo na povratno prošnjo svojih prijateljev, in sicer tam, kjer pravi: »Bistveno v življenju človeka mojega kova je, kar misli, ne pa, kar počne ali trpi!.

Na kraju svojega spisa se profesor opravičuje, ker je včasih preoster v razpravljanju s svojimi kritiki in simpatično pravi: »Človek se dejansko lahko prepripa samo z brati ali ožjnimi prijatelji, kajti vsi ostali so mu pretujici!.

4.700.000 brezposelnih v Italiji. Te dni so na izredni konferenci Generalne konfederacije dela v Rimu, ki so se je udeležili številni znanstveniki in strokovnjaki ter predstavniki vseh političnih strank v parlamentu, razpravljali o načrtu obnove in povečanja italijanske industrije. Generalni sekretar konfederacije De Vittorio je v svojem referatu med drugim ugotovil, da je danes v Italiji nad 2 milijona brezposelnih industrijskih delavcev, v kmetijstvu pa se cení število brezposelnih delavcev na 2.700.000.

Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Cene Kranjc. Uredništvo in oprava: Ljubljana, Knafličeva ulica 5, telefon 55-22 do 55-25, telefon uprave za ljubljanske naročnike 38-96, za naročnike izven Ljubljane 18-31, telefon ognjenega oddelka 38-96. Tekoči račun pri Narodni banki Ljubljana 6.90601-1. Tiskarna »Slovenskega poročevalca« — Poljskima plačana v gotovini.

Alphonse Daudet
TARTARIN
Novi čini V PLANINAH
taraskonskega junaka ROMAN

45 Stvar je jasna; turbno žalno zvonjenje, ki ga nosi mlačni vetrčič po samotni poljani, se razlega za Bompardom! Kakšna spremljava je to za možaka, ki se vrača v domovino! Tartarin je brž odprl in nazaj zaprl vrata na vrtilček in bil je doma; in ko je ugledal z zeleniko zasajene, snažne in postirane drevorede, bazen, vodomet, ob skrpanju peska pod nogami vznemirjene rdeče ribice in orjaški opicji kruhovec v svojem loncu za sesedo, ga je po tolikih nevarnostih in dogodivščinah obšlo za kako minuto ugodje in toplota v varnem domu domačega tica. Ali zvonovi, vražji zvonovi so zaklenkali še huje in težki, zamolkli glasovi so mu ponovno trgali srce. Na žalni način so mu brusili: »...Kajni, kaj si storil z bratom? Tartarin, kaj je z Bompardom?« Nič več se tedaj ni upal

zganiti, obsedel je na zgočem robu bazenčka in ostal tam na veliko začudenje rdečih ribic ves uničen in zrusen. Zvonovi so odklenkali. Na se pravkar hrupnem stolničnem predverju sedi na levi žužnjajoča ubožica in stoje nepremični kamnati svetniki. Po verskem obredu jo udere ves Taraskon v prostore Planinskega društva, kjer bi moral Bompard na svečani seji poročati o nesreči in podrobno opisati zadnje trenutke P. P. D. Razen članov je zasedlo posvetovalno dvorano še nekaj boljše gospode, vojska, duhovščina, plemstvo in veletrgovci; okna so bila odprta na stežaj, da je lahko spodaj, na predverju nameščena mestna godba pomešala nekaj junakih ali žalobnih akordov med govore gospodov. Ogromna množica se stiska okoli godcev, se postavlja na prste, izteza vratove in poskuša uloviti kako drobtinico s seje, toda okna so previsoka in ljudje nimajo nobenega pojma, kaj se dogaja na njej, razen dveh ali treh paglavcev, ki so se spravili na košato platano in spuščajo med ljudi posamezna sporočila, kakor bi metali z drevesa češnjeve pečke.

»Lej, Toplikar se sili na jok. Ha! lopov, na predsedniškem naslanjaju sedi... In sirota Strupi, kako smrkav! ali ima rdeče oči!... Vidiš, na prapor so pripeli žalni trak... Aha, Bompard prihaja s tremi odposlanci k mizi!... Nekaj polaga na pisalno mizo... Sedaj govori... Zelo lepo mora biti! Vsi zapovrstjo točijo solze...«

Cim dalje je pripovedoval Bompard čudežno zgodbo, tem bolj so se mečila srca. Ha! vrnil se mu je bil spomin in tudi domišljija. Vodniki in nosači so se strašili slabega vremena; nihče ni maral z njima; in ko sta splezala s slavnim tovarišem na vrh Mont-Blanca, sama s praporom, ki sta ga razvila za pet minut na najvišjem evropskem vrhu, kako ganljivo je potem pripovedoval o nevarni hoji nazaj in padcu. Tartarin je zletel na dno počij, on, Bompard, se je pa privezal na dve sto metrov dolgo vrvi, da bi preiskal po vsej dolžini brezno.

»Več ko dvajsetkrat, gospodje, kaj pravim? več ko devetdesetkrat sem pregledal ledeni prepad, a nisem mogel dobiti nesrečnega predsednika; da je resnično tebelni na tistem kraju, sem pa ugotovil po nekih drobcih, ki so ostali v ledenih vrtninah...«

Spričo te izlozbe je priklopelo bistveno razburjenje v skupščini do viska; celo najtrsim srcem, pristajem Toplikarja in najresnejšim osebnostim, kakor notarju Kozoglavu in doktorju Vrtovcu, so se utrinjale za lesnik debele solze. Povabljenе gospe so presunljivo krikale; prekašalo jih pa je Krivečvo hitreje rjovenje in Paškolinovo meketanje, a zunaj je svirala godba pogrebno koracnico, ki je spremljala vse to s počasnim in turbnim basom. Ko je videl Bompard, da je ganjenje in živčnost na visku, je končal pripovedovanje in se spošljivo priklonil ostankom v posodah, dokaznim predmetom.

»Vidite, gospodje in dragi someščani, to je vse, kar sem mogel poiskati od našega slavnega in ljubljene predsednika... Ostalo nam vrne v štiridesetih letih ledenika.«

da ni vzbudil prihod moža, cigar ostanki so se ležali na pisalni mizi, skoraj nobenega začudenja.

»No, majcenk nesporazum, a spregovori potolaženi, začreči Tartarin z roko na rami moža, o katerem je mislil, da ga je ubil. »Bil sem z dveh strani na Mont-Blancu; po enem obronku gor, po drugem dol; in na ta način ste lahko mislili, da sem izginil.«

Tega pa ni priznal, da se je drsal po drugem obronku po hrbtu navzdol.

»Vražji Bompard! pravi Strupi, s svojo zgodbo nis je pa le ganil...« In planili so vsi v smeh, stiskali so si roke; zunaj pa je igrala godba, ki je ni bilo mogoče ustaviti, Tartarinu žalno koracnico.

»Lejte Toplikarja, kako je rumen!...« šepne Paškolin Vojski in mu pokaže orozarja, ki vstaja, da odstopi naslanjaj bivšemu predsedniku, kateremu je posteno lice kar žarelo. Vedno domiselni, Vojska pogleda propalega, na podrejeno mesto nazaj postavljenega Toplikarja in pravi potihoma: »Usoda duhovnika Mandarja, prej župnika, potem vikarja.«

In seja se je nadaljevala.

K O N E C

John Home, dramatik, Skot iz XVIII. stol.